

Sygn. akt II CNP 11/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 sierpnia 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Henryk Pietrkowski (przewodniczący)

SSN Iwona Koper (sprawozdawca)

SSN Dariusz Zawistowski

w sprawie skargi Arkadiusza R.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku

Sądu Okręgowego z dnia 18 listopada 2010 r.,

wydanego w sprawie z powództwa Arkadiusza R.

przeciwko Powiatowi P. - Staroście P

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 25 sierpnia 2011 r.,

- 1) stwierdza niezgodność z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego z dnia 18 listopada 2010 r., zasądza od Powiatu P. - Starosty na rzecz Arkadiusza R. kwotę 167 zł (sto sześćdziesiąt siedem) tytułem kosztów postępowania wywołanego wniesieniem skargi.**

Uzasadnienie

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy oddalił apelację powoda Arkadiusza R. od wyroku Sądu Rejonowego z dnia 8 lipca 2010 r., oddalającego powództwo o zapłatę przez Powiat P. – Starostę P. kwoty 425 zł tytułem zwrotu nienależnie pobranej opłaty w związku z wydaniem karty pojazdu. Sąd Okręgowy podzielił ocenę Sądu Rejonowego, że w okolicznościach sprawy nie można stwierdzić, iż odpadła podstawa świadczenia spełnionego przez powoda na rzecz pozwanego. Obowiązujący w dniu świadczenia (19 maja 2005 r.) przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 lipca 2003 r. w sprawie wysokości opłat za kartę pojazdu (Dz.U. Nr 137, poz. 1310 – dalej jako rozporządzenie), określający jej wysokość na 500 zł, utracił bowiem moc obowiązującą - zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 17 stycznia 2006 r., U 6/04 (OTK-A 2006, nr 6, poz. 3) dopiero z dniem 1 maja 2006 r. Wyrok ten stwierdzający jego niezgodność z art. 77 ust. 4 pkt 2 i 5 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. Prawo o ruchu drogowym (Dz. U. z 2005 r. Nr 108, poz. 908) oraz art. 92 ust. 1 i art. 217 Konstytucji działał jedynie prospektywnie, a co za tym idzie do czasu upływu okresu odroczenia przepis, mimo wadliwości, pozostawał w mocy, stanowiąc podstawę prawną do pobierania przez organ rejestrujący przy pierwszej rejestracji na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa przedmiotowej opłaty za wydanie karty pojazdu. W związku z podniesionymi w apelacji zarzutami wskazał, że nawet gdyby podzielić przedstawiony w niej pogląd nawiązujący do postanowienia Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości z dnia 10 grudnia 2007 r., C 134-07 (Dz. U. UE.C 2008, nr 64, poz. 15), zgodnie z którym pobieraniu tej opłaty sprzeciwia się art. 90 akapit pierwszy Traktatu Wspólnot Europejskich (WE), to i tak powództwo nie mogło być uwzględnione, gdyż powód nie sprostał obowiązkowi udowodnienia zasadności zgłoszonego roszczenia co jego do wysokości.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył powód skargą o stwierdzenie jego niezgodności z prawem, przytaczając jako jej podstawę naruszenie:

- 1) art. 90 akapit 1 Traktatu Wspólnot Europejskich (WE) w zw. z art. 91 ust. 1 i ust. 3 Konstytucji przez nieuwzględnienie zasady pierwszeństwa prawa Wspólnot Europejskich,
- 2) 190 ust. 3 w zw. z art. 178 ust. 1 Konstytucji przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie że § 1 ust. 1 rozporządzenia z dnia 28 lipca 2003 r. mimo niezgodności z Konstytucją może być źródłem praw i obowiązków.

Wnosił o stwierdzenie jego niezgodność z tymi przepisami.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przytoczone w podstawach skargi zarzuty naruszenia przepisów prawa materialnego uzasadniają wniosek o stwierdzenie niezgodności z prawem zaskarżonego wyroku oddalającego apelację powoda jako wydanego w rezultacie ich rażąco błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania. Przyjęta przez Sąd Okręgowy wykładnia tych przepisów jest niewątpliwie sprzeczna z jednolitymi poglądami, jakie w kwestiach objętych podstawami wniesionej skargi, ukształtowały się już wcześniej i funkcjonowały w judykaturze oraz piśmiennictwie w dacie wyrokowania przez Sąd Okręgowy, a pominiętymi w zupełności w zaskarżonym wyroku.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego zarysowała się rozbieżność zapatrywań w zakresie zagadnienia oceny mocy wstecznej wyroku Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającego niekonstytucyjność przepisu. Do kwestii tej odnosi się uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2007 r., III CZP 35/07 (OSNC 2008 nr 7-8, poz. 72) i powołany w niej, a także w motywach zaskarżonego rozstrzygnięcia, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2006 r., IV CSK 38/06 (OSNC 2007, nr 2, poz. 31) wyrażający stanowisko, że w razie odroczenia przez Trybunał Konstytucyjny utraty mocy obowiązującej przepisu uznanego za niezgodny z Konstytucją, sąd powinien stosować wadliwą normę prawną przy podejmowaniu rozstrzygnięć zapadających po utarcie jej mocy obowiązującej do zdarzeń, które nastąpiły przed tą datą oraz - prezentujący odmienny pogląd - wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2005 r., I CK 457/04 (nie publ.).

Trafne opowiedzenie się przez Sąd Okręgowy za pierwszym z tych poglądów, nie stanowiło jednak wystarczającej podstawy do zaakceptowania stanowiska Sądu Rejonowego, że powód był zobowiązany do uiszczenia przedmiotowej opłaty. Wnioskowaniu takiemu sprzeciwiał się wynik oceny przepisu § 1 ust. 1 rozporządzenia z punktu widzenia jego zgodności z przepisami prawa wspólnotowego, którymi sąd krajowy jest związany, co oznacza, że powinien odstąpić od stosowania sprzecznych z nimi przepisów prawa krajowego. Zgodnie z określoną w art. 91 ust. 1 i 3 Konstytucji zasadą pierwszeństwa prawa wspólnotowego, przepis § 1 ust. 1 rozporządzenia nakładający opłatę objętą zakazem wynikającym z art. 90 akapit pierwszy WE, z uwagi na jego sprzeczność z tym przepisem, stwierdzone postanowieniem ETS z dnia 10 grudnia 2007 r. C-134/07, nie mógł być w sprawie stosowany i to niezależnie od wyeliminowania go z krajowego porządku prawnego w następstwie stwierdzenia jego niekonstytucyjności wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego o prospektywnym charakterze (uchwały SN z dnia 16 maja 2007 r., III CZP 35/07 i z dnia 2 czerwca 2010 r., III CZP 37/10, OSNC 2011, nr 1, poz. 2). Wskazać przy tym trzeba że powołane postanowienie ETS odnosi się do pełnej opłaty za kartę pojazdu (500 zł) nakładanej na podstawie rozporządzenia z 2003 r. w związku z rejestracją w Polsce używanego pojazdu samochodowego przywiezionego z innego państwa członkowskiego, która nie jest nakładana w związku z nabyciem w Polsce używanego pojazdu samochodowego, jeśli jest on tam już zarejestrowany. Nie wymagało więc dowodzenia przez powoda w jakiej części opłata pobrana od niego z tego tytułu była świadczeniem nienależnym.

Niezależnie od tego zarówno Sąd Rejonowy jak i Sąd Okręgowy – wbrew wyrażonemu przez nie stanowisku - były uprawnione do odmowy zastosowania przepisu § 1 ust. 1 rozporządzenia z uwagi na jego sprzeczność z ustawą zasadniczą, co wynika wprost z art. 178 ust. 1 Konstytucji traktującego wyłącznie o aktach normatywnych rangi ustawowej. Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego dotyczące aktu normatywnego niższego rzędu nie może ograniczać kompetencji sądu powszechnego w tym zakresie. Uznanie przez sąd powszechny w ramach tej kompetencji za sprzeczny z Konstytucją lub ustawą przepisu rozporządzenia uprawnia do odmowy jego zastosowania w rozstrzyganej sprawie także wówczas,

gdy Trybunał Konstytucyjny stwierdził już jego niezgodność z Konstytucją i orzekł o odroczeniu utraty mocy obowiązującej tego przepisu (wyrok SN z dnia 23 kwietnia 2009 r., IV CNP 99/08 nie publ.).

Z tych względów, na podstawie art. 424¹¹ § 2 k.p.c., a w zakresie kosztów postępowania na podstawie art. 98 § 1 w zw. z art. 391 § 1, art. 398²¹ i art. 424¹² orzeczono jak w sentencji.